



SNG NOVA GORICA - Umetniško intenzivna uprizoritev Šest oseb išče avtorja

Sodobni človek med videzom in resnico

NOVA GORICA – V umetnosti resnična anekdotika, ki bi ji lahko rekli tudi kronicistično pričevanje, cvete kot gobe pod dežjem. Na primer: dramo Luigijsa Pirandella *Šest oseb išče avtorja* je gledališka družina Niccodemi uprizorila v teatru Valle v Rimu leta 1921. Izvedba in besedilo sta doživeli neverjeten, redko viden polom, gledalci so avtorja obsipavali s psokami in kovanci, najbolj nedolžna zmerljivka je bila: norišnica, norišnica na odru. Gledalec, ki je to izrekel, ni bil daleč od resnice. Občinstvo sporočila poznejšega Nobelovega nagajenca ni razumelo, a imelo je nevede priložnost prisostvovati gledališki revoluciji, kar *Šest oseb išče avtorja* vsekakor je.

Šest oseb išče avtorja je vsebinsko in formalno med temeljnimi kamni sodobne svetovne dramatike. Zato se je režiser Paolo Magelli lotil teksta z vso potrebno odgovornostjo in umetniško tenkočutnostjo, z jasnim vpogledom v vsebinske kroge in metaforična sporočila, s stopnjujočo se dramaturgijo (Željka Udovičič Pleština) in modernim pristopom, ki mora svoje ponuditi tudi spektakularnosti (funkcionalno posluževanje videa in prvih planov nastopajočih, Blaž Valič, učinkovita glasba Ivanke Mazurkijević in Damira Martinovića Mrleja, nazorna scena Lorenza Bancija), vendar v funkciji izpovedovalnega naboja. Najnovejša premiera Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica je tako spoj med modernostjo in zvestobo pisni umetnosti, Pirandellu, ki ga seveda ni potrebno nadgrajevati ali posegati v njegovo besedilo, saj je njegov notranji in zunanji artizem relevanten v vsakem obdobju. Magelliju se je zvestoba Pirandellu z vseh gledališč obrestovala. Na odru je zaživela sijajna freska našega življenja, hkrati s poglobljenim esejem o funkciji gledališča in psihologiji osebkov. Pomembno orodje v tem postopku je bilo nov prevod Srečka Fišerja s strogim podrejanjem uravnoteženosti besedišča in obenem diferenciaciji izpovedi, predvsem pa jezikovni esencionalnosti.

Kaj se v *Šest oseb išče avtorja* dogaja? Gledališki ansambel se sestane na vaji, vodi jo znameniti režiser. Delo ne-

nadoma zmoti šest oseb, oblečenih v črno (kostumografija z vsebini uprizoritve dopolnitvenimi povednimi elementi je premišljeno delo Lea Kulaša). Hočejo pripovedovati svojo zgodbo, kajti avtor, ki je pisal tekst, jih je zapustil, ker niso hotele privedi svoje drame do konca. Zaradi njihovega upora jih je avtor obsodil na tavanje po svetu v iskanju nekoga, ki bi zapisal in uprizoril njihove usode. Režiser kaže zanimanje za ta izziv, čeprav v popolnosti ne razume, kaj pomeni avtodefinicija »osebe«. A vendarle bo zgodbo uprizoril s svojimi igralci. In tu se začenejo težave: na dan bruhe razkorak med pripovedjo oseb in igralcev. Nemogoče je priti do spoja in stika med tistim, kar je psihologija oseb in tem, kar igralci igrajo na odru. Gre za kontradikcijo in neuglašenost med fikcijo in resničnostjo, med igralcem in »osebo« (lahko bi ji rekli tudi pisateljski dramski lik), kar onemogoči fuzijo v enovitost. Da bo jasno in brez pomot: gre za opozicijo med formo in življenjem, za konflikt med tem, kar se zdi realno in tistim, ki to hoče biti. Razumljivo, da taka naravnost Pirandellove drame osvetljuje neverjetno intenzitetno dramatičnost, pri čemer se mojster iz Agrigenta poslužuje svoje tipične groteskne ironije, ki naplavi na površje relativizirano vizijo resničnosti. Ta je stalnica v Pirandellovih delih. V *Šest oseb išče av-*

torja nam pisatelj ponudi nemogočo dramo in prišepetava, da se ne da uprizoriti nobenega dela, ne da bi izdali njegovo prvobitno naravo. Edino, kar torej ostane, je uprizoriti prav to – nezmožnost interpretacije.

Novogoriška uprizoritev z izvrstnimi interpreti (na eni strani realni igralci v upodobitvi Kristijana Gučka, Marjute Slamič, Gorazda Jakominija, Andrijane Boškoska Batič, Žige Udirja, Jakoba Šfilingoja, Braneta Grubarja, na drugi osebe, ki iščejo avtorja Matjaž Tribušon, Arna Hadžialjevič, Helena Peršuh, Andrej Zalesjak, Matija Rupel, Urška Taufer, Ana Facchini – vsak bi si zaslužil avtonomen zapis, kar je v časopisni prostorski stiski nemogoče) v režiji Paola Magellija z intenzivno izrazno potenco, kjer vsak oblikuje svoj avtohtoni lik in ga vpne v ansambelsko celoto, začrta konec koncev strah vzbujajočo pomisel o umetnosti in življenju nasploh. Predstava vodi celo do absurda, da je tragedija oseb v njihovi potrebi po obstajanju. In dalje, fikcija se pomeša z realnostjo in obratno, in ni mogoče več razločevati obeh dimenzij.

Novogoriška celostna in umetniško prepričljiva uprizoritev prinaša na oder dramo sodobnega človeka, vpetega v tako družbo, kjer se konflikt med videzom in bitjo tragično stopnjuje.



Arna Hadžialjevič, za njo Matjaž Tribušon